

Nâng cao hiệu quả rèn luyện kỹ năng giao tiếp cho sinh viên Học viện An ninh Nhân dân

Phạm Đức Thành, Nguyễn Việt Hải Long, Đặng Việt Cường, Tô Việt Hà, Vũ Thị Nhung

*Học viện an ninh nhân dân

Received: 18/01/2024; Accepted: 25/01/2024; Published: 20/02/2024

Abstract: Developing communication skills for students at the People's Security Academy is always an urgent task, playing a particularly important role in their study and practical work. This research article explores the current state of communication skills in terms of awareness and expression among students of the People's Security Academy, clarifying the reasons behind the current situation. Based on this, the article proposes a number of solutions to improve the effectiveness of communication skills training for students of the People's Security Academy in the future.

Keywords: People's Security Academy, training, communication skills; students.

1. Đặt vấn đề

Lực lượng Công an nhân dân (CAND) là lực lượng vũ trang có chức năng tham mưu cho Đảng, Nhà nước về bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, đấu tranh phòng, chống tội phạm. Với tính chất của ngành, các cán bộ, chiến sỹ CAND trong công việc hàng ngày luôn có sự tiếp xúc với nhiều đối tượng thuộc nhiều thành phần, lĩnh vực, ngành nghề, trình độ,... khác nhau. Điều đó đòi hỏi người cán bộ, chiến sỹ CAND phải có khả năng giao tiếp tốt mới có thể thực hiện tốt nhiệm vụ của mình. Bên cạnh đó, trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay, việc xây dựng KNGT tốt biết ứng xử với đồng chí đồng đội, với nhân dân, với bạn bè quốc tế... trong quá trình thực thi nhiệm vụ đối với cán bộ, chiến sỹ CAND là một công việc hết sức cần thiết, có ý nghĩa thực tiễn góp phần vào sự phát triển bền vững, ổn định đất nước.

Giáo dục trong nhà trường có vai trò quan trọng trong việc cung cấp các tri thức cần thiết và hình thành các kỹ năng nhất định cho người học. Việc giảng dạy trong các trường CAND nói chung và trong Học viện ANND nói riêng luôn hướng đến việc cung cấp cho sinh viên (SV) kiến thức chuyên ngành, từ đó hình thành các kỹ năng nghề nghiệp nhất định cho SV. Hơn nữa, các kỹ năng mềm khác như KNGT, giải quyết vấn đề, ... cũng là mục tiêu nhà trường hướng tới trong quá trình giáo dục.

Trong hoạt động học tập, rèn luyện của SV Học viện ANND, KNGT tốt là yếu tố cần thiết tạo điều kiện cho SV lĩnh hội những tri thức khoa học, tiếp thu những kinh nghiệm nhằm nâng cao năng lực, trình độ của bản thân đáp ứng yêu cầu phát triển trong thời đại mới. Đồng thời, với tính chất của môi

trường học tập và rèn luyện của học viện ANND là mang tính tập trung, việc có KNGT tốt cũng là yếu tố thuận lợi giúp cho SV xây dựng được các mối quan hệ gắn bó, hòa đồng với đồng đội, đồng chí, với bạn bè, với thầy cô,... Trên cơ sở đó, SV có điều kiện trau dồi và nâng cao kiến thức về chuyên môn nghiệp vụ cũng như hoàn thiện các kỹ năng nghề nghiệp của bản thân.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng rèn luyện kỹ năng giao tiếp cho sinh viên Học viện An ninh nhân dân

Một là, về nhận thức: phần lớn sinh viên đã hiểu được tầm quan trọng của việc rèn luyện KNGT và tầm quan trọng, sự ảnh hưởng của KNGT đối với công việc họ đảm nhận sau khi tốt nghiệp, với 181/300 SV đánh giá đây là một yếu tố SV coi nó là “quan trọng” (chiếm 34%) và chỉ 17 sinh viên cho rằng nó “ít quan trọng” (chiếm 5,67%). Sự phân bố này phản ánh một sự nhận thức chung rằng KNGT đóng một vai trò quan trọng trong sự thành công của SV Học viện ANND cả trong quá trình học tập tại trường và trong công việc sau khi tốt nghiệp. Điều này được củng cố thông qua các phản hồi từ cuộc phỏng vấn sâu, cho thấy SV nhận thức được rằng việc sở hữu KNGT tốt giúp họ có khả năng thu thập thông tin quan trọng khi tương tác với người khác và khi ra trường với khả năng giao tiếp tốt với đồng nghiệp và lãnh đạo sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho họ trong thực hiện nhiệm vụ được giao.

Tuy nhiên, có đến 189/300 SV (63%) thừa nhận rằng họ không hiểu biết đầy đủ về các kiến thức cần thiết và cách thức để rèn luyện KNGT một cách hiệu quả. SV cảm thấy thiếu hướng dẫn cụ thể về cách phát triển kỹ năng này, bao gồm việc thiếu nhận thức

về các phương pháp và kỹ thuật có thể áp dụng. Một số SV còn cho rằng, KNGT quan trọng hơn trong công việc thực tế so với quá trình học tập, hoặc việc học tập tốt không nhất thiết phải đi đôi với KNGT tốt. Điều này chỉ ra một sự mâu thuẫn trong nhận thức của một số SV, với một cách tiếp cận thiếu hệ thống và đôi khi dựa trên cảm tính về vai trò của KNGT trong sự phát triển cá nhân và học vấn. Sự nhận thức này có thể dẫn đến tình trạng sinh viên không chú trọng đến việc phát triển KNGT trong suốt quá trình học tập, mà chỉ bắt đầu quan tâm đến nó khi đối mặt với thực tiễn công tác tại địa phương, mà không nhận ra rằng việc hình thành và phát triển các kỹ năng nói chung từ sớm là rất quan trọng.

Hai là, về thái độ: SV hiện nay thể hiện một sự ủng hộ mạnh mẽ đối với việc phát triển KNGT và cảm thấy thoải mái và dễ chịu khi tham gia vào các hoạt động rèn luyện này (255/300, chiếm 85%). Thêm vào đó, một tỷ lệ cao là 87% SV bày tỏ sự hài lòng với chương trình giáo dục tại Học viện ANND nhằm cải thiện KNGT đối với SV, và có tới 90% SV mong muốn rèn luyện KNGT để đạt được kết quả tốt, chuẩn bị sẵn sàng cho việc hoàn thành các nhiệm vụ được giao sau khi tốt nghiệp. Số liệu này cho thấy một thái độ tích cực và sẵn sàng của SV Học viện ANND đối với việc học và phát triển bản thân nói chung và KNGT nói riêng, cũng như sự sẵn lòng vượt qua mọi khó khăn để thực hiện tốt vai trò và nhiệm vụ của mình tại địa bàn công tác. Thái độ tích cực, phù hợp của SV cũng chính là sự tôn trọng của lực lượng CAND đối với nhiệm vụ và trọng trách được Đảng, Nhà nước và Nhân dân giao phó [1].

Ba là, về hành động: KNGT của SV tại Học viện ANND được đánh giá là khá tốt. SV thực hiện các nghi thức xã giao như chào hỏi, xưng hô một cách lễ độ, kính trọng và tuân thủ nghiêm ngặt các quy định của nhà trường. SV cũng thể hiện sự hòa đồng và thân thiện với bạn bè, và không chỉ giới hạn mối quan hệ trong lớp mà còn mở rộng ra ngoài, với các SV khác và giảng viên. Điều này cho thấy SV Học viện ANND có lập trường tư tưởng vững vàng, có trách nhiệm với công việc, nhiệm vụ được giao, có phẩm chất đạo đức và lối sống trong sáng, lành mạnh; chấp hành nghiêm kỷ luật, kỷ cương, điều lệnh; giao tiếp có ứng xử văn hóa, lịch sử và đúng mực; tích cực, chủ động tham gia các hoạt động tập thể, hoạt động xã hội trong và ngoài học viện.

Tuy nhiên, trên cơ sở khảo sát mức độ thực hiện các hành động rèn luyện KNGT của sinh viên Học viện ANND chỉ đạt mức trung bình, với việc chủ

động tìm hiểu kiến thức về KNGT chỉ chiếm 10% ở mức thấp nhất (30/300 SV). Điều này cho thấy “phần lớn SV đều cho rằng bản thân chưa thực hiện thường xuyên các hoạt động đó, hoặc chỉ mang tính bắt buộc theo yêu cầu đặt ra. Đây cũng chính là thực trạng chung của đa phần SV” [3]. Nếu không có sự bắt buộc và hướng dẫn của giảng viên thì SV cũng chưa chủ động lập kế hoạch để tham gia tìm hiểu kiến thức về các KNGT cần thiết. Bên cạnh đó, tính chủ động tự học, tự rèn luyện hay việc tham gia các hoạt động rèn luyện KNGT của SV cũng mới chỉ diễn ra ở một bộ phận sinh viên có thái độ rèn luyện tích cực.

Những hạn chế trong rèn luyện KNGT của SV Học viện An ninh nhân dân xuất phát từ một số nguyên nhân sau:

Về phía nhà trường, một trong những nguyên nhân chính là thiếu vắng một hệ thống đánh giá rõ ràng và cụ thể cho quá trình rèn luyện KNGT. Điều này gây khó khăn trong việc đo lường và cải thiện chất lượng của chương trình đào tạo tại Học viện ANND. Hơn nữa, dường như có một sự thiếu sót trong việc thực hiện vai trò và trách nhiệm của các đơn vị chức năng tại Học viện (Khoa, Phòng, Trung tâm) về việc giám sát, kiểm tra, và khích lệ sinh viên tuân thủ các quy định và quy tắc giao tiếp, ứng xử. Trọng tâm giáo dục tại Học viện ANND có xu hướng tập trung vào các mặt học thuật chuyên môn và nghiệp vụ, trong khi đó, việc bồi dưỡng và phát triển kỹ năng mềm như giao tiếp và ứng xử lại không được chú trọng đúng mức. Các cơ hội để sinh viên luyện tập và cải thiện KNGT qua hoạt động giảng dạy hoặc trong các hoạt động xã hội, tập thể cũng khá hạn chế và thiếu đa dạng, làm giảm sự quan tâm và tham gia của SV. Đặc biệt, việc xây dựng lối sống ý thức chủ động rèn luyện của SV còn chưa thực sự hiệu quả.

Về phía SV còn chưa nhận thức cao về giá trị, mục tiêu và yêu cầu của việc rèn luyện KNGT. Còn thiếu tính tích cực trong hoạt động học tập và rèn luyện các kỹ năng cần thiết; chưa quan tâm sâu sắc để tìm hiểu, nghiên cứu về KNGT; chưa có phương pháp rèn luyện đúng đắn, khoa học.

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả rèn luyện kỹ năng giao tiếp cho SV Học viện An ninh nhân dân

Thứ nhất, quán triệt thực hiện nghiêm túc các chủ trương của Đảng, Nghị quyết, Chỉ thị của Bộ Công an về giao tiếp ứng xử, trọng tâm là: Nghị quyết Trung ương 4 khóa XIII của Đảng về công tác xây dựng Đảng, chỉ thị số 07/CT-BCA-X11 ngày 26/10/2016 của Bộ trưởng Bộ Công an về “tăng cường lãnh đạo nâng cao văn hóa ứng xử Công an nhân dân trong

tình hình mới, Thông tư số 27/2017/TT-BCA ngày 22/8/2017 “Quy định về quy tắc ứng xử của Công an nhân dân”.

Thứ hai, điều chỉnh chương trình, nội dung giảng dạy và học tập về KNGT trong chương trình đào tạo. Đây là giải pháp quan trọng nhằm mục đích cung cấp cho sinh viên đầy đủ các tri thức về KNGT về lý luận và thực tiễn; tạo điều kiện cho sinh viên tiếp cận các vấn đề về KNGT qua nhiều hình thức như nghe giảng trên lớp, thảo luận nhóm, xêmina, thuyết trình, thực hành,... trên cơ sở đó giúp sinh viên có nhận thức đầy đủ về KNGT và hình thành KNGT có thể vận dụng trong cuộc sống. Giảng viên và cán bộ quản lý giáo dục cần cung cấp cho sinh viên các kiến thức về KNGT như khái niệm, vai trò, chức năng, các mức độ giao tiếp hiệu quả, các yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả của giao tiếp, quy trình giao tiếp và các kỹ năng cụ thể cần rèn luyện để có năng lực giao tiếp tốt. Ngoài ra, giảng viên khi lên lớp có thể tổ chức cho sinh viên thảo luận theo nhóm và thuyết trình về các nội dung như “Phương pháp rèn luyện năng lực giao tiếp”, “Vận dụng năng lực giao tiếp hiệu quả vào công tác nghiệp vụ ANND” hoặc tổ chức cho sinh viên làm một số bài tập bằng cách phân tích và giải quyết một số vấn đề giao tiếp cụ thể liên quan đến KNGT trong các tình huống như giao tiếp với bạn bè, thầy cô, giao tiếp với nhân dân, giao tiếp với người phạm tội và người vi phạm pháp luật. Điều này đòi hỏi giảng viên giảng dạy có trình độ chuyên môn về tâm lý học và tâm lý học giao tiếp.

Thứ ba, tổ chức báo cáo chuyên đề nâng cao nhận thức của sinh viên về KNGT. Thông qua các buổi báo cáo chuyên đề sẽ giúp sinh viên nhận thức được vai trò, vị trí, tầm quan trọng của KNGT trong công việc sau khi ra trường. Nội dung báo cáo chuyên đề tập trung vào các vấn đề trọng tâm như: tiến hành trao đổi giữa sinh viên với báo cáo viên về vai trò, tầm quan trọng của KNGT và các vấn đề liên quan trong công tác thực tiễn; tiến hành tổ chức cho sinh viên thảo luận nhóm về vai trò, vị trí của KNGT trong việc học tập và trong công tác thực tiễn để sinh viên nhận thức đầy đủ về KNGT; sinh viên viết thu hoạch về các vấn đề đã nhận thức được.

Thứ tư, tổ chức các hoạt động sinh hoạt ngoài giờ thực hành giao tiếp và các hoạt động trải nghiệm thực tế. Học viện cần đẩy mạnh việc tổ chức cho sinh viên thực hành một số bài tập về giao tiếp trong các giờ sinh hoạt ngoài giờ ở sân trường và trong lớp học cũng như tổ chức cho sinh viên tham gia trực tiếp cùng cán bộ địa phương trong một số hoạt động như

lấy lời khai, sinh hoạt với phạm nhân, tiếp xúc với nhân dân để qua đó giúp sinh viên nhận thức được sự cần thiết của kỹ năng giao tiếp, những yêu cầu lắng nghe hiệu quả, cách thu thập thông tin từ việc lắng nghe và cách sử dụng phương tiện giao tiếp trong lắng nghe gắn với các công tác trong thực tiễn. Các hoạt động này tác động trực tiếp đến nhận thức và thái độ của sinh viên đối với KNGT bằng những hình ảnh, những tình huống đời thường gần gũi và sâu sắc trong các hoạt động sinh hoạt tập thể; đồng thời sinh viên có thể nhận thức sâu sắc và ổn định về KNGT trong cuộc sống cá nhân qua những gì trải nghiệm bằng hành động thực tiễn, từ đó xác định phương pháp rèn luyện KNGT hiệu quả cho bản thân.

3. Kết luận

Nâng cao hiệu quả rèn luyện KNGT cho sinh viên Học viện ANND là quá trình có ý nghĩa lớn, mang tính cấp thiết đối với nhiệm vụ xây dựng lực lượng CAND thật sự trong sạch, vững mạnh, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại; góp phần xây dựng hình ảnh người công an cách mạng, trung thành với Đảng, tận tụy với dân, vì nước quên thân, vì dân phục vụ. Do đó, nhiệm vụ đặt ra cho các trường CAND nói chung và Học viện ANND nói riêng trong việc nâng cao hiệu quả rèn luyện KNGT cho sinh viên là rất khó khăn và đầy thử thách, phụ thuộc vào sự quyết tâm, bền bỉ, kiên trì của chủ thể xây dựng kỹ năng và từ chính bản thân sinh viên với vai trò vừa là khách thể vừa là chủ thể. Sinh viên nói chung và sinh viên Học viện ANND nói riêng cần tiếp tục học tập, trau dồi, bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, rèn luyện KNGT để phục vụ thực hiện hiệu quả được giao, xứng đáng với niềm tin yêu, sự kỳ vọng của Đảng, của Bác Hồ và Nhân dân./

Tài liệu tham khảo

- [1] Hoàng Thị Hương Trà (2017), *Nâng cao văn hóa ứng xử của người Công an nhân dân, Trường Cao đẳng Cảnh sát nhân dân 1*, Tạp chí lý luận chính trị.
- [2] Cục Đào tạo, *Báo cáo Tổng kết công tác quản lý giáo dục sinh viên các học viện, các trường Công an nhân dân năm học 2022-2023*, Bộ Công an.
- [3] Báo Công an nhân dân, “*Nâng cao văn hóa ứng xử của thanh niên Công an, ngăn ngừa hành vi lệch chuẩn*”, <https://cand.com.vn/Hoat-dong-LL-CAND/Nang-cao-van-hoa-ung-xu-cua-thanh-nien-Cong-an-ngan-ngua-hanh-vi-lech-chuan-i436659/>.
- [4] Nguyễn Tuyết Lan (2019), “*Văn hóa giao tiếp, ứng xử - nền tảng căn bản của văn hóa nhà trường Công an nhân dân trong giai đoạn hiện nay*”, Tạp chí giáo dục, Học viện Chính trị Công an nhân dân.